

RECUPERACIÓ DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA || CAP. 8. ENCARA SÓN VIUS (I)

Manuel Alfonso Ortells va néixer a Barcelona el 20 de setembre de 1918, però als sis anys ja vivia a L'Hospitalet. Va anar voluntari a la Guerra Civil, amb la

Columna Durruti. Al final va marxar a l'exili a França. Va ser deportat a Mauthausen i se'n va sortir. Avui viu a Talence, al costat de Bordeus, on ens va rebre.

"Els meus germans havien mort i jo no vaig poder plorar"

--- Parli'm de la seva família.

--- La meua mare havia viscut a Sants però els pares eren immigrants d'Onda. He nascut a Barcelona, vam viure a Sants, i després en barraques a la Riera Blanca. D'allí, a Bellvitge, al carrer Campoamor, perquè el meu pare va comprar un terreny a prop de la via perquè era més econòmic, i ell mateix es va fer una barraca ben feta. Hi vaig viure uns anys, anava al col·legi... Bellvitge era tot ple de camps de carxofes, on anava a jugar. Vaig ser feliç, allà. El meu pare era anarco sindicalista, però ma mare era amiga de les monges i anava a Barcelona per tenir cura de gent de forma gratuïta... Li van proposar d'apadrinar el meu germà, que es deia Liberto, i al final li van posar Heriberto!

--- Era una bona barreja casa seva...

--- El meu pare ho va deixar d'hora, i la meua mare no era beata, era... més que creient era crèdula, s'ho creia tot, qualsevol cosa... una màrtir, van viure molt malament. Als dotze anys vam anar a la Torrassa.

--- Parli'm de la Torrassa i de la CNT d'aquells anys.

--- Era molt jove, vaig estar tres mesos al sindicat de la construcció de la CNT perquè el meu pare, abans d'anar-me'n al front amb 17 anys, em va portar de manobre on ell treballava. El més interessant és que ell, sent veterà, i jo manobre, guanyàvem el mateix! El meu pare era anarco sindicalista, però era com ho diria, tou... Al meu germà el van batejar amb el seu consentiment. Però tenia dos oncles anarquistes ben diferents. Un era idealista pur, i l'altre treballava dur però era d'acció directa. L'idealista vivia a Sants i va morir a la carretera de València, l'aviació italiana el va matar amb la seva dona i la seva filla quan ja marxaven. I l'altre, el de massa acció, que vivia al costat de casa nostre, va morir de por, d'estrès, segons m'han dit, perquè la policia franquista el buscava. A la Torrassa l'ambient

era totalment anarquista. Després, la meua voluntat ha estat sempre no militar en cap partit, però votant esquerres; i al meu interior sempre hi ha hagut una petita cosa de llibertari.

--- Com marxa a l'exili en acabar la Guerra?

--- A la Guerra d'Espanya havia arribat a ser tinent, els últims dos mesos, i l'últim dia em van donar les restes de dues companyies, uns cent homes, i van dir que pugés dalt de la serra del Cadí per evitar que els franquistes passessin. Allà dalt, què feia? Al poc vam anar baixant, però els franquistes ja havien passat, ens van metrallar i en van fer un mort, quatre ferits i alguns presoners. Jo vaig córrer endavant i em vaig poder amagar en un riu amb els peus a l'aigua que me'ls havia de fregar perquè no se'm gelessin.

--- I quan va arribar a la frontera, què va passar?

--- Ja de nit vaig sortir del riu, vaig caminar molt i vaig veure focs separats on s'estaven els soldats de Franco. Creia que podia passar entre dos focs, ho vaig fer i vaig continuar endavant fins que em vaig trobar amb algú i vaig preguntar "¿quién va?" i ell em respon "Décimo América", jo no sabia què volia dir i li vaig respondre "¡yo también!" i ens vam separar i vaig arrencar a córrer... Ell tenia encara més por que jo. A uns metres vaig trobar un gran rec, em vaig posar a l'aigua i vaig nedar perquè al fons veia llums i llavors ja vaig veure dos gendarmes.

--- Vostè acaba a Mauthausen, però allà va treballar dibuixant plànols i no picant pedra. Com s'ho va fer?

--- Quan va venir la Gestapo em van fer la fitxa i em van preguntar quin ofici tenia. Jo, no sé si inconscient o què, vaig dir dibuixant, i després quan vaig arribar al camp vaig passar cinc mesos terribles, com tothom, ja no podia més, i un dia el meu cap de la barraca em va dir: "demà tu aniràs al *bauburo* a fer

MANUEL ALFONSO SUPERVIVENT DELS CAMPS, 87 ANYS

De família immigrada de Castelló, Manuel Alfonso va viure a la Riera Blanca, al carrer Campoamor i a la Torrassa durant els anys vint i trenta

proves de dibuix". Érem set o vuit. Em van donar un plànol cadastral, un paper transparent, tinta xinesa i una ploma. Ho vaig fer com si res, i hi vaig estar quatre anys.

--- La tristament famosa pedrera de Mauthausen afortunadament se la va estalviar...

--- La pedrera la vaig pujar una vegada i per capritx, com era un "privilegiat" vaig salvar la vida així; una vegada, quan tornàvem de mesurar un terreny, el caporal ens va dir si volíem veure l'escala (la del 186 graons) i en lloc de donar la volta vam entrar per

la pedrera i vam passar l'escala.

--- Tot i així, va viure i veure l'horror del camp de concentració...

--- Sí. Coneixia en Boix (Francesc Boix, el fotògraf de Mauthausen) i a Antoni García, que era un bon amic meu. Quan robaven les fotografies i estaven en perill de mort, dormíem a la mateixa llitera. En García somiava amb la mare, "la mare, la mare..." i un dia em vaig atrevir a dir-li: "si tu continues així al lloc on estem, et moriras de seguida". Des de llavors ja no em va parlar més, em va odiar! Després, quan ens vam trobar a París... el gran amic meu ha estat ell. Tinc 34 postals seves de tot el món.

--- Els seus pares es van quedar a L'Hospitalet després de la Guerra?

--- Sí. El meu pare no va tenir problemes. El meu germà va estar bé en un convent com a ajudant de cuiner, però va morir idiotament en una piscina, el van empènyer i de la impressió va morir. I la meua germana va morir de necessitat, de misèria, tuberculosa als quinze anys. La van portar a Onda (Castelló) durant la Guerra perquè creien que estaria més tranquil·la però el front de la Guerra va arribar allà mateix. A Mauthausen em van enviar una carta dient-me que el meu germà havia mort, i no vaig poder plorar. I un any després em van enviar una segona carta dient-me que la meua germana també havia mort, i tampoc vaig poder plorar. A Mauthausen hi havia dotzenes de morts cada dia...

--- Vostè ha escrit un llibre amb la seva història que edita de forma artesana.

--- Me'ls faig jo, cadascun dels exemplars és gairebé diferent. Contenen dibuixos. Hi ha dues o tres entitats a Madrid que s'interessen per publicar-lo però estan esperant subvencions. No és literari ni filosòfic ni res, és molt senzill. # ENRIQUE GIL

Més informació a l'especial que trobareu a www.canal-h.net